

ЕФЕКТИВНА ЛОГІСТИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

***Квятко Т.М., к.е.н., доцент, Харківський національний
технічний університет сільського господарства імені Петра
Василенка***

Україна — один із провідних експортерів сільськогосподарської продукції у світі, зокрема, країна експортує кукурудзу, пшеницю, ячмінь тощо. На протязі 2004–2015 рр. український експорт зернових збільшився на 250 %, Україна також має потенціал збільшення обсягів виробництва та експорту сільськогосподарської продукції у майбутньому. Але реалізація потенціальних можливостей України може обмежуватися кон'юнктурою світового ринку, так у IV кварталі 2015 р. тривало зниження цін на продовольчі товари на світових ринках. Індекс продовольчих товарів FAO знизився в середньому за квартал на 1,4 % (17,9 % р/р) здебільшого за рахунок зниження цін на м'ясо та зернові — на 8,9 % та 2,9 % (на 24 % р/р та 15,2 % р/р відповідно). Головні фактори падіння цін: збільшення пропозиції на ринку і, відповідно, висока конкуренція серед експортерів та зниження попиту на світових ринках. Серед зернових зниження було особливо суттєвим для пшениці та кукурудзи, зважаючи на високий врожай, ціни на пшеницю знизились за IV квартал на 32,4 % р/р та на кукурудзу на 3,7% р/р. [1].

Отже, для реалізації наявного потенціалу в повному обсязі сільське господарство України потребує підтримки шляхом створення ефективної і конкурентоспроможної системи логістики. Наприклад, логістичні витрати, пов'язані з доставкою зерна від українських сільгоспвиробників до чорноморських портів майже на 40 % перевищують вартість таких же послуг у Франції та Німеччині і на 30 % — вартість відповідних послуг в США. Внаслідок підвищення логістичних витрат сільгоспвиробники в Україні отримують менші прибутки на світовому ринку, через неефективність системи логістики. У результаті вони втрачають

доходи, за різними оцінками, від 600 до 1600 млн. дол. США щорічно, що становить 20-50 % від поточного обсягу банківських кредитів у галузь сільського господарства. А це, в свою чергу, негативно впливає на інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність галузі.

Експерти Світового банку називають п'ять причин, які обумовлюють високі логістичні витрати: 1) недостатня чіткість нормативно-правової бази та неефективне управління державним майном, що створює перешкоди для приватних інвестицій; 2) недостатнє використання річкового транспорту; 3) низький рівень інвестицій в залізничний транспорт; 4) брак складських потужностей для зберігання вантажів; 5) надмірне використання автомобільного транспорту [2].

Логістика в Україні стикається з подвійною проблемою: високими поточними витратами і відсутністю передумов для забезпечення майбутнього зростання. Високі витрати знижують конкурентоспроможність галузі виробництва зерна в Україні і зменшують доходи сільгоспвиробників, що негативно впливає на інвестиції в галузь.

З іншого боку, неефективна система логістики може стримувати зростання галузі у довгостроковому періоді. Ця подвійна проблема вимагає для свого вирішення комплексного підходу: державі доцільно сприяти формуванню такого регуляторного середовища, за якого приватний сектор прагнути інвестувати, а це призведе до зниження логістичних витрат і збільшення доходів сільгоспвиробників [3]. При цьому необхідною є координація регуляторних змін. Так впровадження заходів із забезпечення дотримання обмежень навантаження на всі транспортні засоби може лише збільшити логістичні витрати, а не знизити їх. Вважаємо, якщо ці заходи впроваджуватимуться водночас з реформами і на залізничному, і на річковому транспорті, то саме це допоможе ефективно знизити логістичні витрати.

Література: 1. Інфляційний звіт січень 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27033423>. 2. Перехід на вищий щабель:

рекомендації зі вдосконалення системи зернової логістики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/news/feature/2015/09/15/shifting-into-higher-gear-recommendations-for-improved-grain-logistics-in-ukraine>. 3. Шибаєва Н.В. Сутність та місце регулярної політики в системі державного регулювання економіки /Шибаєва Н.В./ «Економічні науки» Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького – Львів: Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького – 2014. - № 1 (58) - Том 16; Ч. 2. – С. 264-271.

ПОШИРЕННЯ ДОСВІДУ — ШЛЯХ ДО ЕФЕКТИВНОСТІ

*Литвинов А.І., к.е.н., доцент, Харківський
національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

Одним із найголовніших та найбільш актуальних питань економічної науки залишається ефективність. Це стосується і сільського господарства. Сьогодні стан справ із ефективністю тут є дуже суперечливим. З одного боку, маємо ситуацію, коли з мапи України зникають цілі села навіть там, де нема збройної агресії. З іншого — формуються надзвичайно потужні сільськогосподарські конгломерати, переважно іноземні, що зосереджують під своїм контролем сотні тисяч гектарів земель.

Метою запропонованого матеріалу є спроба виявити витоки проблеми низької ефективності сільськогосподарських підприємств та обґрунтувати підходи до її усунення.

В результаті проведених досліджень встановлено, що теза про обмежений потенціал нарощування ефективності у сільському господарстві не відповідає реальній ситуації. Це підтверджується, зокрема, тим, що середній рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств протягом останніх 8 років перевищував середню величину ставки за депозитами в банківських установах (див. табл. 1). Середня ставка за кредитами, наданим позичальникам сільськогосподарського сектору також останнім